

ФОРМУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

Постановка проблеми. Посткризовий розвиток підприємств галузі свинарства Південного регіону та ствердження його ринкової природи значною мірою залежать від економічного потенціалу, його адаптивності та сприйнятливості до впливу кон'юнктурних факторів, методів управління. Важливість розробки цієї проблеми обумовлена об'єктивною необхідністю врахування ринкових сигналів: мінливих цін, коливань попиту та пропозиції сільськогосподарської продукції на ринку, змін смаків покупців, обсягів ввезеного імпортного продовольства – у системі управління економічним потенціалом сільськогосподарських виробників та визначає їх конкурентні позиції. У зв'язку з цим, економічний механізм, що формується в цей час в аграрному секторі економіки, повинен мати ряд нових рис, обумовлених значними змінами в принципах і методах господарювання. До них відноситься: гнучкість, здатність адаптації до ринкових умов, що змінюються, стратегічна спрямованість на забезпечення конкурентоспроможності.

Важливою складовою системи управління економічним потенціалом є організаційний чинник, від рівня розвитку якого і упереджувальної адаптивності до можливих змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі залежатиме успішна діяльність суб'єктів господарювання.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання аграрних перетворень, формування різноманіття форм власності й форм господарювання, вдосконалення управління в аграрній сфері в умовах ринку одержали достатнє висвітлення в наукових працях таких вчених: О.Д. Гудзинського [1], Й.С. Завадського [3], М.Й. Маліка [2], Г.І. Мостового, П.Т. Саблука [2], В.В. Юрчишина [4] та інших. Але в умовах відставання процесу формування якісно нового механізму управління економічним потенціалом підприємств галузі свинарства, непослідовності заходів реформаційної політики уряду, проблематика обґрунтування напрямків вдосконалення управління на підприємствах аграрного сектору економіки із урахуванням ринкових перетворень не втратила своєї науковій актуальності й практичній значимості.

Недостатня розробленість діючих схем виробничого механізму, а також варіантів, сценаріїв, моделей і інструментів, що враховують особливості сучасних умов, у яких функціонують підприємства галузі свинарства, а також регіональну специфіку, залишає широкі межі для наукових розробок.

Виклад основного матеріалу. При переході до ринкових умов господарювання змінам піддаються практично всі складові управління економічним потенціалом підприємств галузі свинарства: стратегічне бачення бізнесу та визначення місії й цілей підприємства, формування системи стратегій їх досягнення, алгоритми та технології реалізації стратегії, коректування дій персоналу підприємства. Це визначається імперативами забезпечення конкурентних переваг і припускає приведення маркетингової стратегії підприємств у відповідність із ринковою кон'юнктурою, а також зміну організаційної структури апарата управління.

Тому формування сучасної ринково-конкурентної стратегії підприємств галузі свинарства, визначення зовнішніх умов її реалізації представляються практично важливими та актуальними з погляду забезпечення моделювання механізму системи

управління економічним потенціалом, що відповідає умовам ринку. При її розробці необхідно враховувати специфіку ринкових відносин в аграрному секторі економіки, очевидна необхідність продуманого та зваженого підходу до осмислення сутності кон'юнктурних змін на ринку, вибір вивіреної стратегії управління, обґрунтованої моделі ринкової поведінки підприємств різних форм власності й господарювання.

Наявний економічний потенціал, якісні параметри та раціональне поєднання його елементів у процесі господарської діяльності є вихідною передумовою виробництва конкурентоспроможної продукції.

Для Миколаївської області, на матеріалах якої було виконано поглиблене дослідження проблеми формування результативної системи управління економічним потенціалом підприємств галузі свинарства із урахуванням ринкових реалій, даний підхід припускає врахування таких особливостей, як суттєво застаріле технічне обладнання та технології виробництва, нерозвиненість інфраструктури, зруйновані економічні зв'язки.

Таким чином, даний аспект проблеми, що розглядається обумовлений особливою гостротою й галузевою специфікою вирішення завдань вдосконалення управління економічним потенціалом на підприємствах галузі свинарства, доцільністю використання ними територіально-регіональних факторів (ресурсних, організаційно-інституціональних, фінансових, господарсько-маркетингових та ін.), необхідністю формування системи адаптованого до ринкових умов виробничого менеджменту й, отже, впровадження ринкових реформ аграрного сектору економіки.

Стратегічна, тактична і оперативна результативність підприємств як соціально – економічних формувань залежить від дієвості системи управління їх розвитком з орієнтацією на забезпечення стратегічної конкурентоспроможності. Така вимога може бути реалізована лише в умовах сформованості системи управління та її складової – управління організаційним розвитком як координаційного регулятора взаємодії усіх елементів системи. При цьому нами акцент зроблено на забезпечення збалансованості потенціалів підприємств як сукупної цілісності з орієнтацією на стратегічні цілі та динамічно-стійкий розвиток.

Підвищення ефективності використання економічного потенціалу підприємств галузі свинарства розкривається у наступних аспектах:

- результативний - функціонування галузі для отримання продукції;
- ресурсний - використання сировини, матеріалів;
- технологічний - включає систему способів і методів виробництва, переробки і реалізації продукції;
- ефективності - передбачає окупність витрат при одночасному їх скороченні на одиницю продукції.

Таким чином, підвищення ефективності свинарства слід розглядати як неперервний науково-обґрунтований процес удосконалення найбільш ефективних засобів виробництва. Це потребує вирішення наступних проблем:

- повного використання генетичного потенціалу тварин, правильної організації і чистопородного розведення свиней, міжпородного схрещування, гібридизації і т.д.;
- технологія утримання стада тварин, основана на правильній організації формування стада і штучного запліднення, впровадження раціональних методів годівлі, удосконалення організації утримання і ветеринарного обслуговування тварин;
- покращення структури стада, яка характеризує динаміку і виробничу спрямованість свинарства. У зв'язку з цим важливим фактором розширеного відтворення є встановлення біологічно і економічно раціональної тривалості утримання в господарстві маточного поголів'я;
- впровадження штучного запліднення сприяє підвищенню ефективності свинарства, так як дозволяє зменшити кількість кнурів і тим самим збільшити місткість приміщень і знизити витрати кормів і праці на одиницю продукції;

- нерозривний зв'язок з селекційно-генетичними, технологічними, технічними факторами, які пов'язані з розвитком спеціалізації, концентрації і кооперації виробництва, оптимізацією розмірів комплексів і ферм, удосконалення системи організаційно-економічних взаємовідносин, організацією і оплатою праці, обліку і звітності.

Розглядаючи процес управління у функціональному розрізі, дослідники, зазвичай, підкреслюють його організаційно-планову і контрольно-облікову сутність, пропонуючи схожі у своїй основі варіанти назв функцій управління, які і інтегруються в управлінський процес. Найбільш часто цей процес визначають такі функції, як планування, організація, контроль, оперативне регулювання і облік. Даний перелік вважався основоположним, по крайній мірі, протягом ХХ століття, включаючи його другу половину.

У наведеному переліку функцій управління виробництвом перше місце повинно належати функції прогнозування, в задачі якої входить визначення стратегічних напрямів розвитку об'єкта управління.

На відміну від інших наведених функцій управління, функція прогнозування не передбачає конкретного способу дій управлінського персоналу, безпосередньо пов'язаного зі сферою матеріального виробництва, оскільки її задачами є:

- правильна постановка проблеми;
- альтернативні варіанти (напрями) вирішення проблеми;
- позитивні і негативні явища, можливі в кожному альтернативному варіанті;
- надання інформації, необхідної особам, відповідальним за вибір варіанту, тобто за прийняття конкретного рішення.

Таким чином, задача прогнозу є чисто інформаційною, тобто він повинен з визначеною мірою ймовірності відповісти на питання, що може бути і при яких умовах.

Принциповою задачею прогнозування є визначення можливих напрямів стратегії розвитку підприємства. Прогноз повинен забезпечити осіб, які приймають рішення по цій стратегії, достовірною інформацією і визначеним інструментарієм для виконання безпосередніх функцій стратегічного управління.

Прогресивний розвиток підприємств галузі свинарства неможливий без поглиблення спеціалізації й посилення концентрації сільгоспвиробництва, а його індустріалізація та інноваційний розвиток є визначальними передумовами встановлення міжгосподарських кооперативних зв'язків та інтеграції. За умови подальшої спеціалізації та концентрації сільгоспвиробництва, тобто масового випуску великої кількості сільгосппродукції, яка є переважно сировиною для подальшої переробки, виникає потреба у чіткій регламентації господарських взаємовідносин між сільськогосподарськими, зберігаючими, переробними, транспортними підприємствами та мережею збуту готової продукції.

Успішна реалізація визначених задач формування результативної системи управління економічним потенціалом підприємств галузі свинарства неможлива без вирішення комплексу задач у сферах організаційного розвитку галузі і розвитку її кадрового потенціалу.

У рамках даної групи заходів планується професійна підготовка кадрів масових професій, підвищення кваліфікації інженерно-технічних і управлінських кадрів, по організації національних і міжнародних стажувань з метою обміну досвідом.

У сфері науково-дослідної і інноваційної діяльності передбачена активізація наукових розробок і впровадження передового досвіду у практику свинарства. Основні зусилля слід зосередити на науковому забезпеченні селекційно-племінної діяльності, на удосконаленні кормо забезпечення, ветеринарній діяльності, на розробці вимог біобезпеки, на розвитку і удосконаленні технологій промислового і дрібнотоварного вирощування і відгодівлі свиней.

Висновки. Особливості функціонування підприємств галузі свинарства на сучасному етапі обумовлені неоднозначним впливом ринкових перетворень на їх економічний потенціал: з одного боку, вони визначені змінами, що супроводжуються значним трансформаційним спадом виробництва, відволіканням значної частки потенціалу аграрного сектору економіки від виробничого використання на структурні перетворення, які проводилися при явній відсутності чіткої концепції, а значний масштаб руйнувань економічного потенціалу підприємств галузі свинарства обумовлений накладенням на траєкторію трансформаційного спаду виробництва ефекту руйнування сталої системи коопераційно-господарських зв'язків, слабкістю державного регулювання процесу формування ринку сільськогосподарської продукції, недостатністю заходів підтримки вітчизняних товаровиробників. З іншого боку, у ході ринкової реформи в аграрному секторі економіки в минулому закладені передумови становлення й перспективного розвитку підприємництва як феномена ринкової економіки.

Анотація

У статті обґрунтовується комплексний підхід до формування результативної системи управління економічним потенціалом підприємств галузі свинарства, застосування відповідних новим умовам господарювання методів управління.

Ключові слова: економічний потенціал, управління, аграрні підприємства, галузь свинарства, ринкові умови.

Аннотация

В статье обосновывается комплексный подход к формированию результативной системы управления экономическим потенциалом предприятий отрасли свиноводства, применения соответствующих новым условиям хозяйствования методов управления.

Ключевые слова: экономический потенциал, управление, аграрные предприятия, отрасль свиноводства, рыночные условия.

Annotation

This article explains the formation of an integrated approach to efficient system of control economic potential enterprises pig industry, the use of appropriate new economic conditions management.

Keywords: economic potential, management, agricultural enterprises, pig industry, market conditions.

Список використаних джерел:

1. Гудзинський О. Д. Формування системи управління за умов розвитку інтеграційних зв'язків АПК / О.Д. Гудзинський, Н.В. Гайдамак // Вісник Академія праці і соціальних відносин. – 2005. - № 2. – С. 30-39.
2. Саблук П. Т. Внутрішньогосподарські організаційно-економічні механізми забезпечення прибутковості сільськогосподарських підприємств / П. Т. Саблук, М. Й.

Малік, Ю. С. Коваленко, І. Ф. Баланюк, Л. І. Березка // Інститут аграрної економіки УААН. — К. : ІАЕ УААН, 2003. — 205 с.

3. Балановська Т. І. Сільський сектор України на рубежі тисячоліть / Т. І. Балановська, Й. С. Завадський, В. І. Залевський, В. М. Косенко // У 2 т. / НАН України; Інститут економіки — К., 2000. - Т. 1 : Потенціал сільського сектора. — 396с.

4. Юрчишин В.В. Науково-методологічні та організаційні основи розвитку системи управління аграрним сектором економіки / В.В. Юрчишин // Економіка АПК. — 2003. - № 1. — С. 17-25.